

ונקדשתי בתוך בני ישראל
אמור כב, לב.

כשגוי הורג יהודי זה לא קידוש ה'

רש"י על הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל": - מסור עצמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל. וכשהוא מוסר עצמו, ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה, שלא מסרו עצמן על מנת הנס,-

כשלומדים פסוק זה על דבר החיוב דמסירת נפש - נשאלת שאלה הכי פשוטה : כיצד נתקדש שמו של הקב"ה - "ונקדשתי" - על ידי הריגתו של יהודי, רחמנא ליצלן, על דביקותו באמונת ה' ? ! אדרבה - מאורע כזה הוא, לכאורה, היפך קידוש שמו יתברך !?

וכפי שאומרים בתפלת יום הכיפורים בפיוט הידוע אודות עשרת הרוגי מלכות "שרפי מעלה צעקו במרה זו תורה וזו שכרה . . אויב מנאץ שמך הגדול והנורא מחרף ומגדף כו", והמענה היחידי על טענתם וצעקתם - "אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם למים . . גזרה היא מלפני" !

ובלשון הכתוב^[1] - "למה יאמרו הגוים אי' אלהיהם"? ...,

והבן חמש למקרא לא צריך להמתין עד שילמד כתוב זה בספר תהלים - מכיון ששומע טענה זו מהגוים שדרים בשכונתו! ובפרט בן חמש שחי בזמנו של רש"י, שאז היו גזירות ושמדות רחמנא -ליצלן, ובמילא, יודע היטב את הרושם כו' שפעלו עליו מאורעות אלה.

והתירוץ על זה - **בפשטות** - עד כדי כך שרש"י אינו צריך לפרש מאומה:

פשוטו של מקרא ד"ונקדשתי", קדושת שמו של הקב"ה, הוא - לא על-ידי הריגתו של היהודי, ח"ו, אלא אדרבה - ש"עושין לו נס", ועל-ידי-זה נתקדש שמו ית'^[2].

אמנם, קיימת אפשרות שהנהגת האדם תגרום לכך שלא יעשו לו נס - "כל המוסר עצמו על-מנת הנס אין עושין לו נס", ולכן, "כשהוא מוסר עצמו, ימסור עצמו על-מנת למות", היינו, שפעולת האדם ("מסור עצמך וקדש שמי") צריכה להיות באופן **שיוכל להיות** "ונקדשתי בתוך בני ישראל", שהקב"ה יעשה לו נס, על-ידי-זה ש"ימסור עצמו על-מנת למות", כי, אם ימסור עצמו על-מנת הנס, "אין עושין לו נס", ובמילא, נשללת האפשרות לקידוש שמו ית' על-ידי נס.

ומביא רש"י ראייה - "שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמם על-מנת הנס כו'", כי, המציאות ד"ונקדשתי" על-ידי פעולת האדם ("מסור עצמך וקדש שמי") היא דבר נדיר שלא מצינו בפירוש בכל התורה ובכל הנביאים, עד לספר דניאל בכתובים, שממנו יכולים להביא ראייה שהפעולה ד"מסור עצמך" צריכה להיות "על-מנת למות", שאז עושין לו נס^[3].

ולהעיר, שהבן חמש למקרא זוכר גם מה שלמד בפרש"י^[4] אודות אברהם והרן - "שקבל תרח על אברם בנו לפני נמרוד על שכתת את צלמיו, והשליכוהו לכבשן האש, והרן יושב

ואומר בלבו אם אברם נוצח אני משלו, ואם נמרוד נוצח אני משלו, וכשניצל אברם אמרו לו להרן משל מי אתה, אמר להם הרן משל אברם אני, השליכוהו לכבשן האש ונשרף", כלומר, אברם שמסר עצמו על-מנת למות - נעשה לו נס, והרן שמסר עצמו על-מנת הנס - לא נעשה לו נס^[5].

אמנם, עדיין יש מקום לשאלה – ממה שנאמר בנוגע למיתת נדב ואביהוא "ונקדש בכבודי"^[6], "בקרובי אקדש"^[7], היינו, שקדושתו של הקב"ה היתה על-ידי ענין המיתה דוקא!?

והביאור בזה - בפשטות:

מיתת נדב ואביהוא היתה במשכן, ביום השמיני למילואים, שבו נשלמה חנוכת המשכן, ולכן, נתקדש שמו של הקב"ה **במיתתם** – על-דרך ובדוגמת הקרבת קרבן לה'.

וכפי שכבר למד הבן חמש למקרא שישנם כמה סוגי קרבנות, מסולת, מן העוף, ומן הבקר, היינו, שקרבן נעלה יותר צריך לבוא מסוג מעולה יותר, וככל שתגדל מעלת היום, תגדל גם מעלת הקרבנות, ולדוגמא - הקרבנות דשבת, עד לקרבנות דיום הכפורים - "בזאת יבוא אהרן אל הקודש וגו"^[8].

ומזה מבין הבן חמש שהקרבן הכי נעלה הוא - **מן האדם**, ובנדון-דידן, מיתת נדב ואביהוא, שמצד גודל מעלתם זכו להיות בבחינת קרבן לה' שעל ידם יתקדש שמו יתברך.

ועד כדי כך, שמשה הי' סבור ש"ונקדש בכבודי" (במכובדי) יהיה על ידו או על-ידי אהרן, אלא, "שהם (נדב ואביהוא) גדולים ממני וממך"^[9], ולכן, זכו הם לכך שיתקדש שמו יתברך במיתתם.

וכל זה - במיתת נדב ואביהוא **במשכן** ; מה-שאינ-כן כאשר גוי הורג יהודי, רחמנא ליצלן, על דביקותו באמונת ה' - לא שייך כאן ענין של קרבן כלל... כנ"ל.

משיחת ש"פ אמור ה'תשמ"ז

(תו"מ ח"ג ע' 286)

בנוגע לפירוש רש"י על הפסוק^[10] "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (שנתבאר בהתוועדות שלפני-זה), שכפי הנראה מהשאלות ששאלו בזה (מהמדובר פעם באופן אחר^[11]), ומהנרשם בהרשימת-דברים כו', התעכבו על פרטים צדדיים (גדר החיוב דמסירות-נפש, החילוק שבין אברהם להרן וכו'), ולא על הנקודה העיקרית שבדבר:

הנקודה העיקרית היתה - **לשלול** את הפירוש הרגיל אצל "מלמדים" שהפירוש ד"ונקדשתי" הוא על-ידי-זה שיהודי נהרג, רחמנא ליצלן, בגלל דביקותו באמונת ה', שכן, כיצד יתקדש שמו של הקב"ה על-ידי-זה שגוי הורג יהודי שמקיים תורה ומצוות?!

ואדרבה - הריגתו של יהודי מעוררת את הטענה "למה יאמרו הגוים איה אלהיהם"^[12], ככל ה"שטורעם" שעושים בנוגע לעשרה הרוגי מלכות, וכיוצא-בזה, כנזכר לעיל בארוכה.

אלא, ההיפך הוא הנכון, שהפירוש ד"ונקדשתי" הוא – על-ידי-זה **ש"עושים לו נס"**, שאז נתקדש שמו של הקב"ה בעולם. וכמודגש בדברי רש"י "שכל המוסר עצמו על-מנת הנס אין עושים לו נס", שמזה משמע, שכאשר "מוסר עצמו על-מנת למות", אזי "עושים לו נס".

דוגמא לדבר - מצינו בעשר המכות, שהקב"ה נתקדש בעולם (לא על-ידי-זה שפרעה הצליח למלא את רצונו להצר ולהרע לישראל, אלא אדרבה) על-ידי הנסים שעשה לישראל. ועל-דרך-זה בנדון-דידן: כשרואים בגלוי לעין-כל שיהודי שמקיים תורה ומצוות זוכה לברכותיו של הקב"ה, "אם בחוקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'", והקב"ה

מגין עליו ומציל אותו, ועד שעושה לו נס - אזי נתקדש שמו של הקב"ה בעולם.

ונקודת הדברים - שאין לערב את הענין ד"מסירת נפש" עם הענין ד"קידוש השם", שכן, הפירוש הפשוט ד"ונקדשתי" (קידוש השם) אינו על-ידי-זה שנהרג, חס-ושלום (מסירת נפש), אלא על-ידי-זה שניצל באמצעות הנס.

משיחת ש"פ בהו"ב ה'תשמ"ז

(תו"מ ח"ג ע' 330)

- [1] תהלים עט, יו"ד.
- [2] כמפורש בעשר המכות, ובשאר נסים שבתושכ"כ, שעל ידם נתקדש שמו של הקב"ה בעולם.
- [3] ואין כוונת רש"י לתרץ המציאות בפועל דהריגת הקדושים שמסרו עצמם ע"מ למות (כשם שאינו מתרץ את המציאות דצדיק ורע לו - שידוע גם בן חמש למקרא - אע"פ שמפורש בקרא "אם כהוקותי תלכו גו' וגתתי וגו'"), כי אם, לפרש פשוטו של מקרא ד"ונקדשתי", עי"ז ש'עושיין לו נס", ככפנים.
- [4] נח כא, יח.
- [5] אלא, שרש"י מביא רא' מהמפורש בקרא, ולא מפירושו שמביא מ"מדרש אגדה", ובמדרש אגדה גופא - "יא".
- [6] תצוה כט, מג ובפרש"י.
- [7] שמיני יו"ד, ג ובפרש"י.
- [8] אחרי טז, ג.
- [9] פרש"י שמיני שם.
- [10] אמור כב. לב.
- [11] לקו"ש אמור תשמ"ו.
- [12] תהלים עד, יו"ד.